

Takshække og taksgalmider

*Kirkegårdsinspektør, havebrugskandidat
Jørgen Jørgensen*

Gennem de senere år er de gamle udlevede afdelingshække af thuja her på Solbjerg Kirkegård blevet udskiftet med taks.

Thuja er en glimrende plante til mindre hække, men har den gene, her i tæt bebyggelse med snavset byluft, at den bliver løs (lægger sig ud ved megen regn og ved snetryk), uanset hvilken type thuja der vælges, og når hækken er blevet for bred, tåler den ikke tilbageskæring. Hækkene er modne til rydning, når de er omkring en snes år, netop når de har nået den alder, hvor de under de rette vilkår skulle stå bedst og være smukkeste.

Taks er valgt, fordi den danner en fast, stiv hæk, der i forbindelse med dens smukke mørkegrønne farve giver en både holdbar, tæt og monumental ramme omkring afdelingerne, og som et ekstra plus tåler den udmærket byluft, samt bryder igen efter selv stærk tilbageskæring. De gamle takshække her på kirkegården bliver smukkere og smukkere, desto ældre de bliver. De har overlevet frostvintrene 1939 til 1941 og trodset ugunstige voksevilkår, stiv lerbund, ingen skygge af nogen art og østen- eller vestenvinden stadig svirpende omkring dem, fordi der mangler tilstrækkelige læplantninger, og kirkegården ligger i længderetning øst-vest, hvor vinden gennem de omliggende bygningers placering bliver tvunget ind over dens åbne areal, altså voksevilkår der strider mod taksens natur.

Da de nye hække skulle plantes, hvor de gamle havde stået, blev der udført et meget grundigt jordforbedringsarbejde med tilførsel af ny jord og næring i form blade iblandet urinstof, for at give de nye af gammel kogødning og komposterede planter så god en start som muligt.

Disse nyplantede takshække har hidtil stået ganske glimrende med god skudtilvækst og med en smuk mørkegrøn farve, indtil for to år siden, hvor tilvæksten pludselig standsede for topskuddenes vedkommende. Den skarpe vind i marts i forbindelse med barfrost og forårets udtørrende vind fik skylden for at have udtørret topskuddene. Men da der på de nye adventivskud viste sig deformiteter

i form af kantede og forvredne stængler blev det klart, at noget andet måtte være årsagen, da tilmed gødskning med kogødning og sprøjtning med urinstof ikke havde den tilsigtede virkning: forøgelse af væksten. Ved nærmere undersøgelse viste det sig, at planterne var angrebet af taksgalmider (*Eriophyes psilaspis*), en galmide hvorom der vides meget lidt. Litteraturen herom viste sig yderst sparsom og lidet oplysende. Statens plantepatologiske Forsøg viste stor hjælpsomhed og interesse for spørgsmålet og undersøgte de muligheder, der forelå om tilsvarende angreb af galmider på andre planter. Man stod uden kendskab til angreb af galmider på taks og vidste ikke meget om denne galmideart og navnlig ikke om dens overvintringsmåde, efter hvilket der kunne tilrettelægges en effektiv sprøjteplan.

Angrebsbilledet er følgende: Blad og blomsterknopper fortykkes og springer ikke ud, senere på året viser de samme misdannelser sig på de nye knopper. Ved mindre angreb kommer skuddene igennem, men er forkrøblede, stænglerne kantede og nålene misdannede.

Da plantebeskyttelsesmidler i fareklasse A ikke må benyttes i offentlige haver og parker, herunder kirkegårde, måtte der benyttes midler i fareklasse B (Malation bl. a.), som blev brugt sommeren igennem indtil oktober måned med sprøjtning hver 14. dag. Disse sprøjtninger holdt angrebet nede, men rensede ikke planterne for galmider. Til gengæld har en vintersprøjtning i januar-februar (på frostfri dage) med 6 % frugttrækarbolineum vist sig meget effektiv. I alle de sprøjtede hække (nogle blev udeladt som kontrol på sprøjtingens værdi) er alle de „kogleformede“ misdannelser på de angrebne skud tørret ud, og knopperne står parat til at bryde igennem.

Der vil blive indvendt, at det er umuligt at gennemføre en effektiv sygdomsbekæmpelse med olieholdige midler på en kirkegård, der er for mange hensyn at tage (monumenter o. l.). Det er rigtigt, at det er både vanskeligt og besværligt, men hvis de, der foretager sprøjtingen, tager behørigt hensyn og viser fornøden omhu, samtidig med at der tages plasticfolio til hjælp til dækning af sartere monumenter, kan det gennemføres.